

Муса Ніджат Магеррам огли

здобувач вищої освіти третього (наукового) рівня
кафедри права гуманітарно-правового факультету
Національного аерокосмічного університету
«Харківський авіаційний інститут», Харків, Україна

Науковий керівник: Михайло ФІАЛКА,

кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри права
Національного аерокосмічного університету
«Харківський авіаційний інститут», Харків, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5599-3335>
e-mail: fialkami70@gmail.com,

DOI: <https://doi.org/10.32620/pls.2025.67.20>

НЕЗАКОННЕ ПОВОДЖЕННЯ ЗІ ЗБРОЄЮ, БОЙОВИМИ ПРИПАСАМИ АБО ВИБУХОВИМИ РЕЧОВИНАМИ (ст. 263 КК УКРАЇНИ): АНАЛІЗ ОКРЕМИХ КІЛЬКІСНИХ ПОКАЗНИКІВ ЗЛОЧИННОСТІ

Анотація: В межах наукового дослідження аналізується питання змісту кількісних показників злочинності, які характеризують незаконне поведіння зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами. Наголошується на існуючих тенденціях рівня злочинності та коефіцієнтів злочинності, які склались в період з 2013 року по 2024 рік. Робиться висновок про об'єктивний характер кількісних показників незаконного поведіння зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами в кримінологічній характеристики цього злочинного явища.

Ключові слова: кількісні показники злочинності; рівень злочинності; коефіцієнти злочинності; незаконне поведіння зі зброєю

В кримінологічній науці під кількісними показниками злочинності розуміють сукупність основних статистичних характеристик злочинності, що дають можливість здійснити кількісно-якісні вимірювання даного явища, а саме створити уявлення про її розміри, міру змінюваності, ймовірність та величину майбутнього прояву, а також для розроблення відповідно до цього предметних заходів щодо запобігання та протидії злочинним проявам [1, с. 284].

В межах нашого дослідження, ми проаналізуємо окремі кількісні показники, а саме – рівень злочинності та коефіцієнти злочинності.

При цьому, для їх аналізу нам потрібно буде використовувати статистичну інформацію, яка публічно оприлюднена Офісом генерального прокурора України [2] та Судової влади України [3].

Відносно кількісних показників Д. Ю. Кондратов наголошував на тому, що кількісні показники злочинності характеризують її загальні обсяги та мають кількісне виявлення. До них відносять рівень злочинності, рівень судимості, ціну злочинності, коефіцієнти злочинності та динаміку злочинності [4, с. 35].

Під рівнем злочинності в кримінологічній науці розуміють кількісну характеристику злочинності, яка являє собою абсолютну кількість зареєстрованих злочинів та осіб, що їх учинили, на

певній території за конкретний проміжок часу (за місяць, квартал або рік) [5, с. 39].

Рівень злочинності розглядається та аналізується через призму усвідомлення рівня злочинів, рівня злочинців та рівня судимості.

Рівень злочинів незаконного поведіння зі зброєю характеризується як абсолютна кількість облікованих кримінальних правопорушень в певний проміжок часу і на певній території. Під рівнем злочинців розуміється абсолютна кількість виявлених осіб, які вчинили кримінальні правопорушення на певній території за певний проміжок часу. Щодо рівня судимості то це абсолютна кількість засуджених осіб, які вчинили кримінальні правопорушення на певній території за певний проміжок часу.

В межах нашого дослідження, ми проаналізували абсолютну кількість облікованих випадків незаконного поведіння зі зброєю в період з 2013 року по 2024 рік (див. Таблицю 1) і зафіксували наступні тенденції:

- абсолютний рівень злочинності незаконного поведіння зі зброєю фіксується в Україні що року в зазначеному періоді;

- максимальна кількість випадків незаконного поведіння зі зброєю зафіксовано у 2017 році, а саме – 8002 кримінальних правопорушень;

- мінімальна кількість випадків незаконного поведіння зі зброєю зафіксовано у 2021 році, а саме – 4067 кримінальних правопорушень;

- максимальна кількість виявлених осіб, які вчинили незаконне поводження зі зброєю, було зареєстровано в 2017 році – 5587 осіб;

- мінімальна кількість виявлених осіб, які вчинили незаконне поводження зі зброєю, було зареєстровано в 2022 році – 2844 осіб;

- максимальна кількість засуджених осіб, за незаконне поводження зі зброєю, було зареєстровано в 2013 році – 3885 осіб;

- мінімальна кількість засуджених осіб, за незаконне поводження зі зброєю, було зареєстровано в 2021 році – 1645 осіб.

Що стосується коефіцієнтів злочинності, то в цьому випадку, в кримінологічному науковому просторі сформувалось наступне розуміння цього показника, а саме це відносні статистичні показники, що застосовуються з метою коректного аналізу рівня та динаміки злочинності в різних регіонах або країнах шляхом зіставлення відомостей про злочинність із даними про населення [5, с. 40].

Коефіцієнти злочинності в кримінологічній теорії узагальнюють в собі декілька об'єктивних показників, а саме – коефіцієнт злочинної інтенсивності, коефіцієнт злочинної активності та коефіцієнт судимості.

Під коефіцієнтом злочинної інтенсивності розуміють показник, який обчислюється шляхом відношення кількості вчинених злочинів до загальної кількості всього населення і розраховується на єдину розрахункову базу населення (1000, 10000, 10000) [1, с. 285].

В свою чергу, коефіцієнт злочинної інтенсивності це частота вчинення злочинів мешканцями певного регіону і розраховується як відношення кількості осіб, що вчинили злочин за певний період на певній території, до кількості населення, яке проживає на цій території та досягло віку кримінальної відповідальності, на єдину розрахункову базу населення (1000, 10000, 100000) [1, с. 285]. Щодо, коефіцієнту судимості то він обраховується за аналогією коефіцієнта злочинної активності, тільки з тією різницею, що замість виявлених злочинців враховуються засуджені особи.

Спираючись на існуючі статистичну інформацію, нами були обчислені коефіцієнти злочинності та встановлені наступні тенденції (Див. Таблицю 1):

- коефіцієнт злочинної інтенсивності протягом досліджуваного періоду демонструє поступове зменшення, а саме: в 2013 році на 100000 населення України було обліковано 15,27 випадків незаконного поводження зі зброєю, а в 2022 році – 11,55 випадків на 100000 населення;

- максимального рівня коефіцієнт злочинної інтенсивності досяг в 2017 році, а саме 18,87 випадків незаконного поводження зі зброєю на 100000 населення;

- мінімального рівня коефіцієнт злочинної інтенсивності досяг в 2021 році, а саме 9,82 випадків незаконного поводження зі зброєю на 100000 населення;

- коефіцієнт злочинної активності протягом досліджуваного періоду демонструє незначне зменшення, а саме: в 2016 році на 100000 населення

України було виявлено 8,86 осіб, які вчинили незаконне поводження зі зброєю, а в 2022 році – 8,15 осіб на 100000 населення;

- в 2017 році зафіксоване стрімке зростання коефіцієнту злочинної активності до 15,57 осіб, які вчинили незаконне поводження зі зброєю, з подальшим поступовим зменшенням з виходом на показник 2022 року;

- коефіцієнт судимості протягом досліджуваного періоду демонструє суттєве зменшення, а саме: в 2013 році на 100000 населення України було засуджено за незаконне поводження зі зброєю 10,03 особи, а в 2022 році – 4,78 особи на 100000 населення;

- максимальне значення коефіцієнту судимості, як ми вже зазначали, було зафіксовано в 2013 році, а мінімальне в 2021 році - 4,68 особи на 100000 населення.

Таблиця 1 – Кількісні показники незаконного поводження зі зброєю в Україні в період з 2013 року по 2024 рік

Рік	Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами (ст. 263 КК України)					
	Обліковані кримінальні	Виявлені особи ¹	Засуджені особи	Коефіцієнт злочинної інтенсивності (на 100000 нас.)	Коефіцієнт злочинної активності (на 100000 нас.)	Коефіцієнт судимості (на 100000 нас.)
2013	6929	-	3885	15,27	-	10,03
2014	7228	-	3515	15,97	-	9,12
2015	7409	-	3038	17,33	-	8,37
2016	6307	3199	2076	14,8	8,86	5,75
2017	8002	5587	2663	18,87	15,57	7,42
2018	7466	5010	2857	17,68	14,04	8
2019	6204	4219	2530	14,78	11,88	7,13
2020	5116	3590	2017	12,26	10,16	5,71
2021	4067	3012	1645	9,82	8,57	4,68
2022	4735	2844	1666	11,55	8,15	4,78
2023 ²	5582	3377	2248	-	-	-
2024 ²	5898	3562	2157	-	-	-

Примітка: 1. Статистична інформація про виявлених осіб, які вчинили суспільно-небезпечне діяння зі ст. 263 КК України в 2013-2015 роках не узагальнювалась.

2. В наслідок відсутності статистичної інформації про кількість населення, що перебуває на території України, в 2023-2024 роках обчислити коефіцієнти злочинності не є можливим.

Підводячи підсумок, можливо наголосити на тому, що кількісні показники незаконного поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами мають об'єктивний характер та займають відповідне місце в кримінологічній характеристиці цього злочинного явища. При цьому, треба констатувати той факт, що як і абсолютні показники, у вигляді рівня злочинності, так і відносні статистичні, у вигляді коефіцієнтів злочинності, всі проаналізовані нами

кількісні показники незаконного поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами в період 2013-2024 рр. демонструють зниження.

Бібліографічні посилання

1. Фіалка М. І. Показники злочинності (кількісні) // Велика українська кримінологічна енциклопедія. У 2 т. Т. 2: М-Я / редкол.: В. В. Сокурєнко (голова), О. М. Бандурка (співголова) та ін.; наук. ред. О. М. Литвинов. Харків: «Факт», 2021. С. 284-287.
2. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування: статистична інформація Офісу Генерального Прокурора України за період 2013-2024 роки. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> (дата звернення 09.04.2025)
3. Звіт про склад засуджених: статистична інформація Судової влади України за період 2013-2024 роки // База даних «Судова статистика»/Судова влада України. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/ (дата звернення 09.04.2025)
4. Кримінологія: питання та відповіді: навч. пос./ за заг. ред. О. М. Литвинова; О. О. Авдєєв, А. А. Васильєв, О. С. Володавська та ін.; Харків: Золота миля, 2015. 324 с.
5. Кримінологія. Академічний курс./за заг. ред. О. М. Литвинова; І. О. Бандурка, В. М. Бесчастний, А.

А. Васильєв та ін.; Київ: Видавничий дім «Кондор», 2018. 588 с.

Musa Nijat Maherram ogli

Illegal handling of weapons, equipment or explosives (art. 263 of the criminal code of Ukraine): analysis of some quantitative crime indicators.

Abstract: Within the framework of the scientific research, the issue of the content of quantitative indicators of crime, which characterize the illegal handling of weapons, ammunition or explosives, is analyzed. The existing trends in the level of crime and crime coefficients that have developed in the period from 2013 to 2024 are emphasized. A conclusion is drawn about the objective nature of the quantitative indicators of the illegal handling of weapons, ammunition or explosives in the criminological characteristics of this criminal phenomenon.

Keywords: quantitative indicators of crime; crime rate; crime coefficients; illegal handling of weapons

Зразок для цитування:

Муса Ніджат Мареппрам огли. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами (ст. 263 КК України): аналіз окремих кількісних показників злочинності. Пропілії права та безпеки, 2025. №6-7. С. 77-79. DOI: <https://doi.org/10.32620/pls.2025.67.20>.